

Απόφαση **367 / 2018** (Δ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Αριθμός 367/2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη,
Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Δημητρούλα Υφαντή, Χαράλαμπο Καλαματιανό,
Ειρήνη Καλού και Σοφία Ντάντου, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, την 1η Δεκεμβρίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσιόντος: Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τους Υπουργούς α) Οικονομικών και β) Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που κατοικοεδρεύουν στην Αθήνα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον Εμμανουήλ Μουστάκη, Πάρεδρο ΝΣΚ, με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Του αναιρεσιβλήτου: Γ. Ρ. του Δ., κατοίκου ..., ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Κωνσταντίνο Τσακίρη.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 21-5-2013 αγωγή του ήδη αναιρεσιβλήτου, που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 449/2015 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 547/2017 του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί το αναιρεσίον με την από 11-4-2017 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, με Εισηγητή τον Αρεοπαγίτη Χαράλαμπο Καλαματιανό, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο πληρεξούσιος του αναιρεσιβλήτου ζήτησε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ προκύπτει, ότι ο λόγος αναίρεσης για ευθεία παράβαση ουσιαστικού κανόνα δικαίου ιδρύεται, αν αυτός δεν εφαρμοστεί, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της εφαρμογής του, ή αν εφαρμοστεί, ενώ δεν έπρεπε, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, αντίστοιχα δε, όταν στην ελάχισσONA πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου τα

πραγματικά περιστατικά ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται με βάση το πραγματικό κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας, που απαγγέλθηκε ή την άρνησή της. Στην περίπτωση, που το δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν την υπόθεση, η παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου κρίνεται ενόψει των πραγματικών περιστατικών, που ανελέγκτως δέχτηκε ότι αποδείχθηκαν το δικαστήριο της ουσίας και της υπαγωγής αυτών στο νόμο, και ιδρύεται ο λόγος αυτός αναίρεσης, αν οι πραγματικές παραδοχές της απόφασης καθιστούν φανερή την παραβίαση (Ολ.ΑΠ 9/2013). Κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ, ως κανόνας ουσιαστικού δικαίου, η παραβίαση του οποίου ιδρύει λόγο αναίρεσης της απόφασης, νοείται εκείνος ο οποίος περιέχει αφηρημένους κανόνες εξ αντικειμένου δικαίου από τους οποίους επέρχονται έννομες συνέπειες αν συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις. Τέτοιο όμως κανόνα δεν περιέχει η διάταξη του άρθρου 2 του Ν. ΓΠΟΗ/1912 "περί δικαστικού ενσήμου", όπως συμπληρώθηκε με τα άρθρα 7 παραγρ. 2 του ΝΔ 1544/42 και 11 του ΝΔ 4189/61, κατά την οποία οσάκις η αξία του αντικειμένου της αγωγής είναι ανωτέρα των εκάστοτε οριζομένων ποσών επιβάλλεται ορισμένο τέλος, η παράλειψη της καταβολής του οποίου συνεπάγεται την ερημοδικία του υποχρέου στην προκαταβολή αυτού, γιατί η εν λόγω διάταξη εντάσσεται, ως εκ του περιεχομένου της, στο πλαίσιο των δικονομικών και όχι των ουσιαστικού δικαίου, υπό την προαναφερθείσα έννοια, διατάξεων (ΑΠ 1077/2014). Εξάλλου, κατά τον αριθμό 14 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. "αναίρεση επιτρέπεται, αν το δικαστήριο παρά τον νόμο κήρυξε ή δεν κήρυξε ακυρότητα, έκπτωση από δικαίωμα ή απαράδεκτο". Περαιτέρω, εφόσον σε περίπτωση μη καταβολής από τον ενάγοντα του οφειλομένου, κατά το άρθρο 2 του ν. ΓΠΟΗ/1912 τέλους δικαστικού ενσήμου, δεν επέρχεται απαράδεκτο της αγωγής ή της συζήτησής της, αλλά ο ενάγων θεωρείται ότι δικάζεται ερήμην, σε περίπτωση παράβασης των σχετικών διατάξεων, ιδρύεται λόγος αναίρεσης από το άρθρο 559 αριθ. 6 Κ.Πολ.Δ. όταν ο διάδικος δικάσθηκε ερήμην (ΑΠ 1091/2015). Τέλος, με το άρθρο 17 παρ. 4 εδαφ. 5 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι η αποζημίωση λόγω αναγκαστικής απαλλοτρίωσης δεν υπόκειται σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει σαφώς ότι ο συνταγματικός νομοθέτης, στα πλαίσια της προστασίας της ιδιοκτησίας, απέβλεψε στην αποτροπή της φαλκίδευσης της καταβλητέας πλήρους αποζημίωσης.

Συνεπώς, η σχετική καταψηφιστική αγωγή, δεν υπόκειται σε καταβολή τέλους δικαστικού ενσήμου (ΑΠ 1763/2012).

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφαση δίκασε

έφεση του αναιρεσειόντος Ελληνικού Δημοσίου κατά της 449/2015 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, που εκδόθηκε επί αγωγής του αναιρεσιβλήτου. Με αυτήν ο ενάγων εξέθετε ότι δυνάμει του από 17-8-1918 δ/γματος ορίσθηκε ως απαλλοτριωτέο προς σχηματισμό μικρών ιδιοκτησιών, μεταξύ άλλων, "το εις την Μονήν Πεντέλην ανήκον αγροτικόν κτήμα " Γέρακας", κείμενον εν τη περιφέρεια του τέως Δήμου Κρωπίας", η οριστική διανομή του οποίου στους δικαιούχους αποκατάστασης ακτήμονες καλλιεργητές των ΣΑΑΚ Αμαρουσίου, Χαλανδρίου και Λιοπεσίου έγινε το 1932, αναθεωρήθηκε το έτος 1950 και κυρώθηκε με την υπ' αριθ. 152565/ΠΕ/25569/15.1.1951 απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας. Ότι στην ως άνω οριστική διανομή περιελήφθη, ως "ξένο", κατά την έννοια του άρθρου 242 του Αγροτικού Κώδικα, και έκταση 451 στρεμμάτων και 765 τ.μ., επί της οποίας ο ενάγων αναγνωρίσθηκε κύριος, κατά τη διαδικασία του άρθρου 246 του Αγροτικού Κώδικα, με την υπ' αριθ. 1349/2003 αμετάκλητη απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, και παρά ταύτα το Ελληνικό Δημόσιο αρνήθηκε, κατά τη διοικητική διαδικασία, να ικανοποιήσει το αίτημά του για παραχώρηση έκτασης ίσης αξίας με την ως άνω απαλλοτριωθείσα. Ότι ακολούθως, αυτός προσέφυγε στο Εφετείο Αθηνών, το οποίο με την υπ' αριθ. 5988/2012 αμετάκλητη απόφασή του, καθόρισε στο ποσό των 80 ευρώ ανά τ.μ. την οριστική τιμή μονάδας για εδαφική έκταση εμβαδού 399,905 στρεμμάτων, που αποτελεί τμήμα της ως άνω έκτασης των 451,765 στρεμμάτων, που περιελήφθη ως "ξένο τεμάχιο" στην ανωτέρω οριστική διανομή, αναγνώρισε τον ενάγοντα δικαιούχο της αποζημίωσης που καθορίσθηκε, και καταδίκασε το Ελληνικό Δημόσιο στη δικαστική του δαπάνη. Με βάση αυτό το ιστορικό ο ενάγων ζήτησε να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο να του καταβάλει το ποσό των 31.992.400 ευρώ, που αντιστοιχεί στην καθορισθείσα με την ανωτέρω απόφαση αποζημίωση. Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έκανε δεκτή την αγωγή. Με την προσβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε κατ' ουσίαν η έφεση του αναιρεσειόντος κατά της πρωτόδικης απόφασης.

Με τον πρώτο λόγο του αναιρετηρίου προσάπτονται στην προσβαλλόμενη απόφαση οι πλημμέλειες από τους αριθμούς 1 και 14 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., διότι, κατά το αναιρεσίον, με εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του ν. ΓΠΟΗ/1912, όπως τροποποιήθηκε με το ν.δ. 1544/1942 και το ν.δ. 4189/1961, έκρινε ότι δεν απαιτείται για την ένδικη αγωγή καταβολή τέλους δικαστικού ενσήμου, ενώ έπρεπε να δεχθεί το αντίθετο και να απορρίψει την αγωγή, ως απαράδεκτη. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος και κατά τις δύο αιτιάσεις αυτού, προεχόντως ως απαράδεκτος. Κατά μεν την πρώτη αιτίασή του,

διότι οι ανωτέρω διατάξεις δεν είναι ουσιαστικού δικαίου, κατά δε τη δεύτερη, διότι, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, δεν ιδρύεται απαράδεκτο της αγωγής, σε περίπτωση μη καταβολής δικαστικού ενσήμου, αλλά ο ενάγων δικάζεται ερήμην, σε περίπτωση δε παράνομης ερημοδικίας, που δεν συντρέχει στην παρούσα υπόθεση, ιδρύεται ο λόγος από τον αριθμό 6 του άρθρου 559 ΚΠολΔ. Πέραν δε τούτων, ο λόγος αυτός είναι και αβάσιμος, διότι, όπως προαναφέρθηκε, η σχετική καταψηφιστική αγωγή δεν υπόκειται σε καταβολή τέλους δικαστικού ενσήμου. Κατά το άρθρο 559 αριθ. 16 του Κ.Πολ.Δ. αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο κατά παράβαση του νόμου δέχθηκε ότι υπάρχει ή ότι δεν υπάρχει δεδικασμένο. Περαιτέρω, με βάση τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 του α.ν. 1731/1939 "Περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων" ο δικαιούχος της αποζημιώσεως αναγκαστικώς απαλλοτριωθέντος ακινήτου μπορούσε με αγωγή του να ζητήσει την καταβολή της από τον υπόχρεο. Το δικαίωμα αυτό δεν αποκλείσθηκε από το ν.δ. 797/1971 "Περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων" και ήδη θεμελιώνεται στις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1, 9 παρ. 3, 10 παρ. 1, 2, 18 παρ. 1, 26 και 27 του ν. 2882/ 2001 (Κ.Α.Α.Α.). Από το συνδυασμό των πιο πάνω διατάξεων συνάγεται, ότι από τη δημοσίευση της αποφάσεως με την οποία καθορίζεται τελεσίδικα η οφειλόμενη αποζημίωση, ο ιδιοκτήτης του απαλλοτριωθέντος δικαιούται να αξιώσει την πληρωμή της αποζημιώσεως και μάλιστα με τον νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής. Η απαίτηση του ιδιοκτήτη του απαλλοτριωθέντος είναι γεννημένη και απαιτητή αμέσως από τη δημοσίευση της τελεσίδικης περί καθορισμού της αποζημίωσης δικαστικής απόφασης και δεν τελεί υπό την προθεσμία και μάλιστα αυτή των 18 μηνών, η οποία αναφέρεται στη μη συντέλεση της απαλλοτρίωσης από την εκ του λόγου αυτού αυτοδίκαιη άρση αυτής (άρθρο 17 παρ. 4 εδ. γ' του Συντάγματος 1975). Εξάλλου η μη πληρωμή ή μη παρακατάθεση της προσωρινά ή οριστικά προσδιορισθείσης αποζημιώσεως αμέσως μετά την τελεσιδικία του προσδιορισμού της συνδέονται άμεσα με την αξίωση για επιδίκαση τόκων, οι οποίοι αρχίζουν από την επίδοση της αγωγής. Κατά δε την έννοια των διατάξεων των άρθρων 321, 322 και 324 Κ.Πολ.Δ., η τελεσίδικη απόφαση αποτελεί δεδικασμένο που δεν επιτρέπει να αμφισβητηθεί και να καταστεί αντικείμενο νέας δίκης το δικαίωμα που κρίθηκε και η δικαιολογική σχέση από την οποία αυτό έχει παραχθεί. Η απαγόρευση αυτή ενεργεί τόσο θετικά, με την έννοια ότι το δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ανακύπτει εξ αφορμής άλλης δίκης, είτε ως κύριο είτε ως προδικαστικό ζήτημα, το δικαίωμα που κρίθηκε με τελεσίδικη απόφαση, οφείλει να θέσει ως βάση της απόφασής του το δεδικασμένο, που προκύπτει από την απόφαση αυτή, λαμβάνοντάς το ως αμάχητη αλήθεια, όσο και αρνητικά, με την έννοια ότι

απαγορεύεται η συζήτηση νέας αγωγής για το ίδιο δικαίωμα, για την ύπαρξη ή μη του οποίου υπάρχει δεδικασμένο. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει, ότι η απόφαση του Εφετείου περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης αναγκαστικώς απαλλοτριωθέντος ακινήτου είναι τελεσίδικη και παράγει δεδικασμένο μεταξύ των διαδίκων της σχετικής δίκης, στην καταψηφιστική δε αγωγή που ασκείται από τον αναγνωρισθέντα δικαιούχο της αποζημίωσης για την καταβολή από τον υπόχρεο της τελευταίας, το δικαστήριο που θα δικάσει αυτή οφείλει να θέσει ως βάση της απόφασής του το δεδικασμένο που προκύπτει από τη σχετική απόφαση, λαμβάνοντάς το ως αμάχητη αλήθεια (ΑΠ 1977/2014). Στη προκειμένη περίπτωση, με τον δεύτερο λόγο της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης, κατά το πρώτο μέρος αυτού, από τη διάταξη του αριθ. 16 του άρθρου 559 του Κ.Πολ.Δ. αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η αιτίαση, ότι κατά παράβαση του νόμου δέχτηκε ότι υπάρχει δεδικασμένο για την ένδικη καταψηφιστική της αποζημίωσης αγωγή του αναιρεσίβλητου από την υπ' αριθ. 5988/2012 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημίωσης του αναγκαστικώς απαλλοτριωθέντος ακινήτου του ενάγοντος και αναγνώρισης του τελευταίου ως δικαιούχου της αποζημίωσης. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην ανωτέρω νομική σκέψη.

Ο προβλεπόμενος με το άρθρο 559 αρ. 10 του Κ.Πολ.Δ. λόγος αναίρεσης, μετά την κατάργηση της δεύτερης περίπτωσης, που προέβλεπε τη δυνατότητα αναίρεσης, αν το δικαστήριο δέχθηκε πράγματα που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης ως αληθινά "χωρίς να διατάξει περί αυτών απόδειξη", με το άρθρο 17 παρ. 2 του ν. 2915/2001, όπως και μετά την κατάργηση της διατάξεως του άρθρου 341 Κ.Πολ.Δικ. για τη δυνατότητα έκδοσης προδικαστικής αποφάσεως και την εφαρμογή του άρθρου 270 Κ.Πολ.Δ. σε όλες τις υποθέσεις, με το άρθρο 14 παρ. 1 του ίδιου νόμου, έχει περιορισμένη εφαρμογή στην περίπτωση που "το δικαστήριο δέχθηκε πράγματα που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης ως αληθινά χωρίς απόδειξη", δηλαδή όταν το δικαστήριο δεν εκθέτει από ποια αποδεικτικά μέσα έχει αντλήσει την απόδειξη ή δεν έχει προσαχθεί καμιά απόδειξη (ΑΠ 273/2011). Στην προκειμένη περίπτωση, όπως από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει, το Εφετείο σχημάτισε την κρίση του και κατέληξε στο αποδεικτικό του πόρισμα, αφού έλαβε υπόψη όλα τα έγγραφα που επικαλέσθηκαν και προσκόμισαν οι διάδικοι. Έτσι δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αρ. 10 Κ.Πολ.Δ., ο δε αντίθετος δεύτερος λόγος αναίρεσης, κατά το δεύτερο μέρος του, πρέπει να απορριφθεί, ως αβάσιμος.

Στις διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 242 του Αγροτικού Κώδικα (β.δ. της 2910/6-12-1949), όπως ίσχυε πριν την κατάργησή του με το άρθρο 37 παρ. 1 του ν. 4061/2012, ορίζονται τα εξής: α) αν από οποιονδήποτε λόγο περιληφθούν ξένα τεμάχια στην οριστική διανομή, αυτή παραμένει έγκυρη και απρόσβλητη και τα ξένα αυτά τεμάχια θεωρούνται ως απαλλοτριωθέντα για δημόσια ωφέλεια δυνάμει του άρθρου 17 του Συντάγματος, μέχρι δε να καταβληθεί η αποζημίωση τα εν λόγω τεμάχια θεωρούνται ότι αποτελούν σε νόμιμη επίταξη, β) αν τα τεμάχια αυτά αποτελούν ακέραιο τεμάχιο οριστικής διανομής ή τμήμα ενός μόνο τεμαχίου αυτής, αποδίδονται με απόφαση του Υπουργού της Γεωργίας, μετά από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Εποικισμού, αυτούσια στον πρώην κάτοχο αυτών, εφόσον παρέμειναν αδιάθετα ή είναι δυνατή η παραχώρηση στον κληρούχο στον οποίο αποφασίστηκε να δοθούν αυτά άλλων διαθεσίμων εκτάσεων ή εκτάσεων κοινοχρήστων από τις προβλεπόμενες στα άρθρα 31 εδάφ. δ' και 3 και 164 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα και γ) αντί της οφειλόμενης αποζημίωσης για τα παραπάνω απαλλοτριούμενα ξένα τεμάχια μπορεί να παραχωρηθεί αντάλλαγμα σε γαίες από τις τυχόν διαθέσιμες εκτάσεις ή τις παραπάνω κοινόχρηστες. Η παράγραφος δε 8 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι "Ιδιοκτήται μη αποδεχόμενοι την κατά τα άνω ανταλλαγήν διατηρούν το δικαίωμα αποζημίωσης κατά τον Αναγκ. Νόμον 1731/1939, ως ετροποποιήθη μεταγενεστέρως". Παρέχει δηλαδή το δικαίωμα στον ιδιοκτήτη να επιλέξει είτε να του καταβληθεί η προσήκουσα αποζημίωση είτε να λάβει ισάξιο κτηματικό αντάλλαγμα. Εξάλλου, κατά το άρθρ. 559 αριθ. 9 περ. γ' του Κ.Πολ.Δ. αναιρέση επιτρέπεται αν το δικαστήριο άφησε αδίκαστη αίτηση. Ως "αίτηση" κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης νοείται κάθε αυτοτελής αίτηση των διαδίκων, δηλαδή κάθε αίτηση με την οποία ζητείται η παροχή έννομης προστασίας υπό οποιαδήποτε νόμιμη μορφή αυτής και η οποία δημιουργεί αντίστοιχη εκκρεμότητα δίκης, τέτοια δε αίτηση είναι ιδίως η της αγωγής, της ανταγωγής, της κυρίας παρέμβασης, της αυτοτελούς πρόσθετης παρέμβασης, των ενδίκων μέσων της έφεσης, της ανακοπής και τριτανakoπής, όχι όμως εκείνη της ένστασης ή αντένστασης ή του λόγου της έφεσης. Οι διαδικαστικές αιτήσεις μπορούν να ιδρύσουν τον παρόντα λόγο, μόνο όταν είναι υποχρεωτικές για το δικαστήριο της ουσίας και όχι όταν αυτές υπόκεινται στην κυριαρχική του εξουσία, όπως π.χ. το αίτημα για ενέργεια πραγματογνωμοσύνης, για επανάληψη της συζήτησης, για αναβολή της δίκης (άρθρ. 249, 250 Κ.Πολ.Δ.), για αυτοπρόσωπη εμφάνιση και εξέταση των διαδίκων, για αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων, για συμπλήρωση αποδείξεων κ.λπ. (ΑΠ 589/2008). Περαιτέρω, για να ιδρυθεί ο από το άρθρο 559 αριθ. 8 Κ.Πολ.Δ. λόγος αναιρέσης πρέπει ο ισχυρισμός να είχε προταθεί ενώπιον

του δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση κατά τρόπο παραδεκτό και ορισμένο, να είναι νόμιμος και ν' ασκεί επίδραση στην έκβαση της δίκης. Δεν αποτελούν δε "πράγματα" κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθ. 8 Κ.Πολ.Δ. και δεν ιδρύουν τον από τη διάταξη αυτή λόγο αναίρεσης επουσιώδεις ισχυρισμοί θεμελιωτικοί αιτημάτων αναβολής της δίκης και αυτοπρόσωπης εμφάνισης και κατάθεσης των διαδίκων (ΑΠ 838/2008). Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία απέρριψε κατ' ουσίαν την από 11-3-2015 έφεση του αναιρεσειόντος Ελληνικού Δημοσίου, δέχθηκε, ως αποδειχθέντα, κατά την ανέλεγκτη αναιρετικά κρίση του, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: "Με το από 17-8-1918 β.δ/γμα "περί καθορισμού αγροτικών κτημάτων υποκειμένων εις Απαλλοτριώσιν προς σχηματισμό μικρών ιδιοκτησιών" (ΦΕΚ Α' 184/24-8-1918), ορίστηκε ως απαλλοτριωτέο προς σχηματισμό μικρών ιδιοκτησιών, μεταξύ άλλων, "το εις την Μονήν Πεντέλην ανήκον αγροτικόν κτήμα "Γέρακας", κείμενον εν τη περιφέρεια του τέως Δήμου Κρωπίας". Η οριστική διανομή του ως άνω απαλλοτριωθέντος αγροκτήματος "Γέρακα", στους δικαιούχους αποκατάστασης ακτήμονες καλλιεργητές των ΣΑΑΚ Αμαρουσίου, Χαλανδρίου και Λιοπεσίου, έγινε το έτος 1932, αναθεωρήθηκε το έτος 1950 και κυρώθηκε με την υπ' αριθ. 152565/ΠΕ/25569/15-1-1951 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας (ΦΕΚ Β' 119/1951). Στην ως άνω οριστική διανομή περιελήφθη και εδαφική έκταση, εμβαδού 451 στρεμμάτων και 765 τετραγωνικών μέτρων, η οποία βρίσκεται στη θέση "Κουφός ή Πλαιζάνς" της κτηματικής περιφέρειας της Κοινότητας Πεντέλης Αττικής και παλαιότερα του Δήμου Αθηναίων, εν μέρει εντός και εν μέρει εκτός του εγκεκριμένου σχεδίου της Κοινότητας Παλαιάς Πεντέλης, εμφανίζεται περιμετρικά με τα στοιχεία 1(Χωστό)-2-48(Κοπρισιά)-47-46-45-44-(Κονάκι)-43-42-26-25-24-23-22-21-20-19-18-Πάτημα Καρυτού) -1(Χωστό) στο από του έτους 1990 "τοπογραφικό διάγραμμα έτους 1989, στο οποίο φαίνεται το Πεντελικό Κτήμα και τμήμα του Αγροκτήματος Γέρακα, Διανομή 1950", που συντάχθηκε από τον Προϊστάμενο του 517 τοπογραφικού συνεργείου του Γραφείου Τοπογραφικής της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, τοπογράφο μηχανικό Ε. Τ., και συνορεύει βόρεια, επί πλευράς 42-43 με το υπόλοιπο τμήμα αρχικής έκτασης Β ή Π μερίδας υπέρ ιδιοκτήτη της δικαστικής διανομής του έτους 1885 του κτήματος "Πεντελικόν", εμβαδού 843,494 στρεμμάτων, ΒΑ, επί τεθλασμένης πλευράς 43-44, 44-45, 45-46, 46-47 και 47-48 με το υπόλοιπο τμήμα αρχικής ιδιοκτησίας Β ή Π μερίδος υπέρ ιδιοκτήτη της ίδιας δικαστικής διανομής, ανατολικά επί τεθλασμένης πλευράς 48-2 και 2-1 με έκταση Α' ή Ι μερίδας υπέρ Δημοσίου της δικαστικής διανομής του

έτους 1885 του κτήματος "Πεντελικόν, νότια επί πλευράς 1-18 και επί πλευράς 21-22 με ιδιοκτησίες αγνώστων, νοτιοδυτικά, επί τεθλασμένης πλευράς 18-19 και 19-20 και επί πλευράς 25-26 με ιδιοκτησίες αγνώστων, δυτικά επί πλευράς 20-21 και επί τεθλασμένης πλευράς 22-23, 23-24 και 24-25 με ιδιοκτησίες αγνώστων και βορειοδυτικά, επί πλευράς 26-42 με ιδιοκτησίες αγνώστων. Η εν λόγω εδαφική έκταση περιελήφθη στην οριστική διανομή του έτους 1932, η οποία κυρώθηκε κατά τα ανωτέρω, μολονότι δεν αποτελούσε τμήμα του αγροκτήματος Γέρακα που κηρύχθηκε απαλλοτριωτέο με το από 17.8.1918 Β.Δ. και ακολούθως περιελήφθη από λάθος του Ελληνικού Δημοσίου στην οριστική διανομή του έτους 1950 του αναγκαστικά κατά τις διατάξεις του Αγροτικού Κώδικα απαλλοτριωθέντος προς αποκατάσταση των ακτημόνων καλλιεργητών του Μοναστηριακού Αγροκτήματος "Γέρακα", αν και μη απαλλοτριωθείσα διά της οικείας απαλλοτριωτικής πράξεως, αποτελώντας έτσι "ξένο τεμάχιο" κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 242 παρ. 1 του Αγροτικού κώδικα, όπως ίσχυε κατά το χρόνο εκείνο, πριν την κατάργησή του με το άρθρο 37 παρ. 1 του Ν. 4061/2012, σύμφωνα με την οποία η ανωτέρω εδαφική έκταση θεωρείται επίσης αναγκαστικά απαλλοτριωθείσα και λογίζεται ότι τελεί σε νόμιμη επίταξη μέχρι της ανταλλαγής με ισάξιο κτηματικού ανταλλάγματος ή μέχρι καταβολής της αποζημιώσεως απαλλοτριώσεως. Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 191 παρ. 5 του Αγροτικού Κώδικα, όπως ίσχυε πριν την κατάργησή του με το άρθρο 37 παρ. 1 του Ν. 4061/2012, η διαδικασία της οριστικής διανομής τερματίζεται με την κύρωσή της από τον Υπουργό Γεωργίας. Από την ανωτέρω ημερομηνία πρέπει να θεωρείται ως κηρυχθείσα για τα περιληφθέντα "ξένα τεμάχια" η απαλλοτρίωση λόγω δημόσιας ωφέλειας δυνάμει του άρθρου 17 του Συντάγματος, και στην προκειμένη περίπτωση από 25 Ιουνίου 1951, οπότε δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η υπ' αριθ. 152565/ΠΕ/25569/15-1-1951 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας (ΦΕΚ Β' 119/25.6.1951), με την οποία κυρώθηκε η περιέχουσα το ως άνω εδαφικό τμήμα οριστική διανομή και η οποία υπουργική απόφαση συνιστά και την πράξη κήρυξης της απαλλοτρίωσης για το ανωτέρω ακίνητο. Ο ενάγων και ήδη εφεσίβλητος, ισχυριζόμενος ότι είναι κύριος της ανωτέρω εδαφικής εκτάσεως των 451 στρεμμάτων και 765 τετραγωνικών μέτρων, αρχικά με την από 23-12-1998 και με αριθ. 6776 αίτησή του προσέφυγε στην Επιτροπή Απαλλοτριώσεων Αθηνών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 246 του Αγροτικού Κώδικα, όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 παρ. 1 του ΝΔ 3194/1955 και ίσχυε κατά το χρόνο εκείνο, η οποία με την υπ' αριθ. 1/25-10-1999 απόφασή της απέρριψε αυτήν. Ακολούθως προσέφυγε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών

κατά του εναγόμενου και ήδη εκκαλούντος Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο κατά τη διαδικασία του άρθρου 246 του Αγροτικού κώδικα, με την υπ' αριθ. 1349/2003 απόφασή του, η οποία κατέστη αμετάκλητη με την υπ' αριθ. 340/2005 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και την υπ' αριθ. 1344/2006 απόφαση του Αρείου Πάγου, ακύρωσε την ανωτέρω απόφαση της Επιτροπής Απαλλοτριώσεων Αθηνών και αναγνώρισε τον ενάγοντα κύριο της παραπάνω εδαφικής έκτασης. Κατόπιν τούτου ο ενάγων με την από 1-11-2006 αίτησή του προς το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ζήτησε την παραχώρηση εκτάσεως ισάξιας προς αυτήν των 451.765 τ.μ., επί της οποίας αναγνωρίστηκε η κυριότητά του με τις ως άνω δικαστικές αποφάσεις. Το εναγόμενο με το από 28-3-2007 και με αριθ. Πρωτοκ. 1890 έγγραφο της Προϊσταμένης της Δ/σης Πολιτικής Γης του ανωτέρω Υπουργείου, αρνήθηκε να ικανοποιήσει το αίτημά του, με την αιτιολογία ότι "οι εκτάσεις που διαχειρίζεται το Υπουργείο κρίνονται αναγκαίες για την εκπλήρωση των σκοπών του". Κατά της παραπάνω απορριπτικής του αιτήματός του πράξεως, ο ενάγων άσκησε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας την από 25-5-2007 και με αριθμό καταθέσεως 3569/29-5-2007 αίτηση ακυρώσεως, από το δικόγραφο όμως της οποίας ακολούθως παραιτήθηκε και έτσι η σχετική δίκη με το υπ' αριθ. 1163/19-11-2013 πρακτικό συνεδριάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας κηρύχθηκε κατηρημένη. Περαιτέρω ο ενάγων με την από 1-11-2011 και αριθ. καταθ. 908/2011 αίτησή του, προσέφυγε ενώπιον του Εφετείου Αθηνών, το οποίο με την υπ' αριθ. 5988/2012 απόφασή του, η οποία κατέστη αμετάκλητη με την υπ' αριθ. 2032/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου μετά την απόρριψη της ασκηθείσας αιτήσεως αναιρέσεως του εναγομένου, α) καθόρισε στο ποσό των ογδόντα (80) ευρώ ανά τ.μ. την οριστική τιμή μονάδος αποζημιώσεως για εδαφική έκταση εμβαδού 399,905 στρεμμάτων, η οποία αποτελεί τμήμα της εκτάσεως των 451,765 στρεμμάτων, που περιελήφθηκε ως "ξένο" κατά το άρθρο 242 του Αγροτικού Κώδικα στην οριστική διανομή για την αποκατάσταση ακτημόνων καλλιεργητών του αγροκτήματος "Γέρακα" Αττικής, που κυρώθηκε με την υπ' αριθ. 152565/ΠΕ/25569/15-1-1951 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας (ΦΕΚ Β' 119/25.6.1951), β) αναγνώρισε τον ενάγοντα δικαιούχο της αποζημίωσης που καθορίστηκε και γ) καταδίκασε το υπόχρεο προς καταβολή της αποζημιώσεως εναγόμενο στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων του ενάγοντος και της αμοιβής του πληρεξουσίου του δικηγόρου... Εξάλλου, η ως άνω υπ' αριθ. 5988/2012 αμετάκλητη απόφαση του Εφετείου Αθηνών περί οριστικού προσδιορισμού της αποζημιώσεως του αναγκαστικώς απαλλοτριωθέντος ακινήτου του ενάγοντος και αναγνώρισης του τελευταίου ως δικαιούχου της αποζημίωσης, σύμφωνα με όσα

εκτέθηκαν στη νομική σκέψη της παρούσας, παράγει δεδικασμένο μεταξύ των διαδίκων της σχετικής δίκης, που δεσμεύει το Δικαστήριο που καλείται να κρίνει την καταψηφιστική αγωγή που ασκείται από τον αναγνωρισθέντα ενάγοντα δικαιούχο της αποζημίωσης για την καταβολή από τον υπόχρεο εναγόμενο της τελευταίας... Με τον τρίτο λόγο της κρινόμενης έφεσης το εναγόμενο - εκκαλούν ισχυρίζεται ότι το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο κατά παράβαση του άρθρου 242 του Αγροτικού Κώδικα και του άρθρου 288 ΑΚ εξέδωσε την εκκαλουμένη απόφαση, ενώ έπρεπε να αναβάλει την έκδοση οριστικής απόφασης, προκειμένου να ερευνηθεί από το εναγόμενο η ύπαρξη ίσης αξίας ακινήτων και η ανταλλαγή τους ή και η παραχώρηση τυχόν μη διατεθειμένων εκτάσεων στον ενάγοντα και να αποφευχθεί έτσι η υποχρέωση του εναγόμενου προς καταβολή του υπέρογκου για τις σημερινές οικονομικές συνθήκες ως άνω ποσού της αποζημίωσης. Ο λόγος αυτός της έφεσης παραδεκτά προβάλλεται και είναι νόμιμος, ως στηριζόμενος στη διάταξη του άρθρου 249 ΚΠολΔ, πλην όμως είναι απορριπτέος ως ουσιαστικά αβάσιμος, καθόσον ο ενάγων με την τις ανωτέρω ενέργειές του ήτοι παραίτηση από το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως της ως άνω απορριπτικής πράξεως του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου και ακολούθως προσφυγή ενώπιον του Εφετείου Αθηνών με αίτημα τον καθορισμό οριστικής τιμής μονάδας απαλλοτριώσεως και αναγνώρισης αυτού δικαιούχου της σχετικής αποζημίωσης αναφορικά με το επίδικο ακίνητο, έχει αναμφισβήτητα εκφράσει την επιθυμία του, όπως άλλωστε είχε δικαίωμα κατ' άρθρο 242 παρ. 8 του Αγροτικού Κώδικα, που ίσχυε κατά το χρόνο που προέβη στις ανωτέρω πράξεις, να αποζημιωθεί για την επίδικη έκταση λόγω αναγκαστικής απαλλοτριώσεως και όχι να λάβει ισάξιο κτηματικό αντάλλαγμα...". Έτσι που έκρινε το Εφετείο δεν παραβίασε, αλλά ορθά, κατά τις νομικές σκέψεις που προηγήθηκαν, ερμήνευσε και εφάρμοσε τις διατάξεις ουσιαστικού δικαίου του άρθρου 242 του Αγροτικού Κώδικα. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως το αναιρεσίβλητο διατείνεται ότι το Εφετείο, κατά παράβαση των αρχών της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, με δεδομένο ότι το ποσό που καλείται να καταβάλει είναι υπερβολικά μεγάλο, και κυρίως κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 242 του Αγροτικού Κώδικα, χωρίς να υπολογίσει ότι το Ελληνικό Δημόσιο δικαιούται να παραχωρήσει στο αναιρεσίβλητο έκταση ισάξια προς την απαλλοτριωθείσα, αντί να του καταβάλει αποζημίωση, κατέληξε στην κρίση να απορρίψει την έφεσή του, ενώ έπρεπε να αναβάλει την έκδοση της οριστικής του απόφασης, κατά παραδοχή του σχετικού αιτήματος που υπέβαλε το αναιρεσίβλητο, προκειμένου να διερευνηθεί η υπόθεση με νέα προσκομισθέντα στοιχεία, που ενδεχομένως να μεταβάλουν το ποσό της αποζημίωσης και, κυρίως,

προς εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης. Καθ' όσο μέρος με τις ως άνω αιτιάσεις αποδίδεται στην εφετειακή απόφαση πλημμέλεια από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., ο τρίτος λόγος είναι απορριπτέος, ως αβάσιμος, δοθέντος ότι, όπως προαναφέρθηκε, ο αναιρεσίβλητος ιδιοκτήτης είχε το δικαίωμα να επιλέξει είτε να του καταβληθεί η προσήκουσα (και τελεσιδίκως καθορισθείσα) αποζημίωση είτε να λάβει ισάξιο κτηματικό αντάλλαγμα (άρθρο 242 παρ. 8 Αγρ.Κ.) και το Εφετείο δεν έσφαλε στην ερμηνεία και εφαρμογή της εν λόγω διάταξης. Καθ' όσο μέρος δε το αναιρεσεύον παραπονείται για την απόρριψη του αιτήματός του για αναβολή της υπόθεσης, ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, διότι α) ο μεν σχετικός ισχυρισμός δεν αποτελεί "πράγμα" κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 8 Κ.Πολ.Δ. και δεν ιδρύει την από τον αρ. 8 πλημμέλεια και β) το αίτημα αναβολής υπόκειται, όπως προαναφέρθηκε, στην κυριαρχική εξουσία του δικαστηρίου της ουσίας και δεν μπορεί να ιδρύσει την από τον αριθ. 9 του ανωτέρω άρθρου πλημμέλεια.

Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η ένδικη αίτηση αναίρεσης και να καταδικασθεί το αναιρεσεύον στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσίβλητου, τα οποία ορίζει μειωμένα κατ' άρθρο 22 παρ. 1 ν. 3693/1957, δοθέντος ότι η αποκλείουσα την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου διάταξη του άρθρου 18 παρ. 4 του ν. 2882/2001 δεν έχει εφαρμογή στην δίκη της αναίρεσης κατ' απόφασης εφετείου περί οριστικού προσδιορισμού αποζημίωσης, στην οποία εφαρμόζονται, όσον αφορά στη δικαστική δαπάνη, οι διατάξεις των άρθρων 173 έως 193 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 22 παρ. 3 ν. 2882/2001).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση για αναίρεση της 547/2017 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών. Και

Καταδικάζει το αναιρεσεύον στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσιβλήτου, τα οποία ορίζει στο ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 12 Ιανουαρίου 2018.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 16 Φεβρουαρίου 2018.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ